

Sykehuset Innlandet HF

HELSE SØR-ØST

Depresjoner ved demens

Sanderud 21.09.17

PhD og Overlege Tom Borza

Alderspsykiatrisk avdeling,

Sanderud, Sykehuset Innlandet.

Disposisjon:

- Depresjon
- Samvirke mellom depresjon og demens
- Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ?
- Behandling av depresjon ved demens

Depresjon iht. ICD-10:

B) Minst 2 av følgende kjernesymptom:

- Depressivt stemningsleie
- Nedsatt lyst/interesse
- Nedsatt energi/senket tretthetsterskel

C) Minst 2 følgesymptom:

Nedsatt selvtillit eller selvfølelse

Selvbebreidelse eller skyldfølelse

Tanker om død eller selvmord

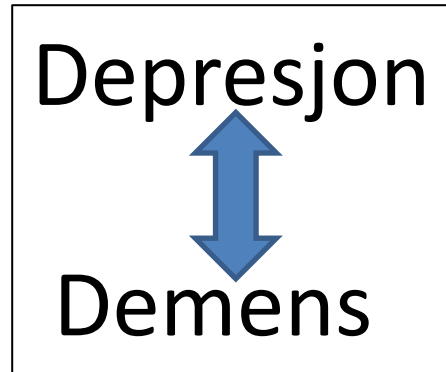
Psykomotorisk hemming eller agitasjon

Søvnforstyrrelser

Appetitt- eller vekt endring

Tanke- eller konsentrasjonsforstyrrelser

Depresjon som risikofaktor for demens

Depresjon>>>demens

- Oversiktsartikkel fra 2013
(Da Silva et al.; BJP, 2013)
 - Økt risiko for å utvikle demens hos personer med depresjon
 - Risiko øker med antall depresjoner og alvorlighetsgrad

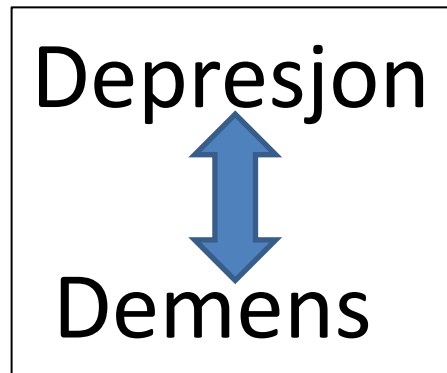
Depresjon>>demens

- Fra en oversiktsartikkel fra 2013
 - Økt risiko for å utvikle demens hos personer med depresjon
 - Risiko øker med antall depresjoner og alvorlighetsgrad
 - Det er få undersøkelser, men bipolar sykdom kan se ut som en særlig risikofaktor
 - Depresjon kan være en risikofaktor og prodromal-symptom på demens

(Da Silva et al.; BJP, 2013)

Depresjon som
risikofaktor for
demens

Depresjon som
prodromal-
symptom på
demens

Depresjoner ved demens

Is late onset depression a prodrome to dementia?

(Schweitzer I, et.al Int J Geriatr Psychiatry 2002;17: 997–1005.)

JA, det kan være det, men må ikke være det.

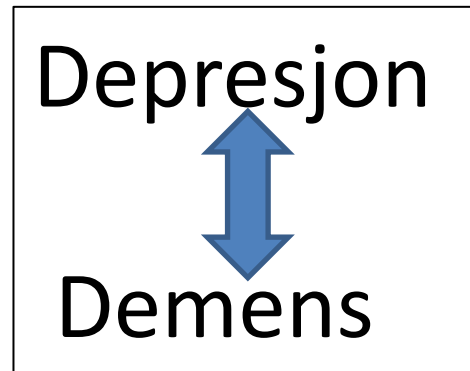
Har en pasient en Late Life Depression (depresjon i alderdommen) >>

Odda Ratio på 1.85 for å utvikle demens

(kontra ikke å ha en depresjon) (Diniz; Br J Psychiatry: 2013)

Depresjon som
risikofaktor for
demens

Depresjon som
prodromal-
symptom på
demens

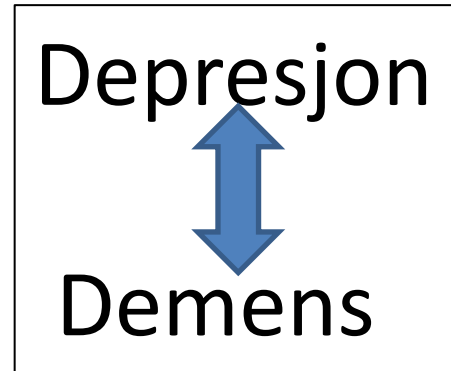
Depresjon med
kognitiv svikt
(Pseudodemens)

Alexopoulos et.al: 1993 Am J Psychiatry

- "Reversible demens" ved depresjon
- Gruppen med "reversibel demens" hadde nesten 5 ganger økt risiko for demens etter 34 mnd, sammenlignet med pasienter med depresjon uten "reversibel demens"
- Konklusjon: I gruppen pasienter med reversibel demens "kognitiv svikt ved depresjon," er det en del pasienter med demens i tidlig fase.

Depresjon som
risikofaktor for
demens

Depresjon som
prodromal-
symptom på
demens

Depresjon med
kognitiv svikt
(Pseudodemens)

Depresjon som
utvikles i forløpet
av erkjent
demenssykdom

EDITORIAL

The Interface Between Depression and Dementia: Where Are We With This Important Frontier?

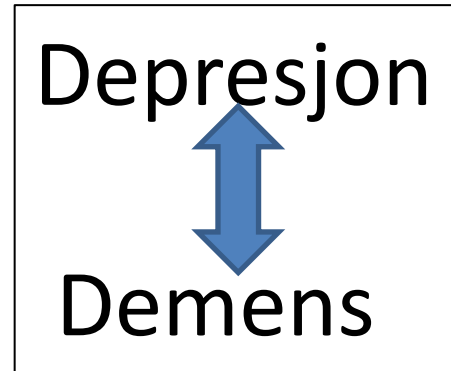
Constantine G. Lyketsos, M.D., M.H.S.

Am J Geriatr Psychiatry 18:2, February 2010

I forløpet av en demenssykdom får 2/3 «depresjon»

Depresjon som
risikofaktor for
demens

Depresjon som
prodromal-
symptom på
demens

Depresjon med
kognitiv svikt
(Pseudodemens)

Depresjon som
utvikles i forløpet
av erkjent
demenssykdom

- Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ??
 - «Blant pasienter med demens og depresjon kan humørendringene være forbigående, labile og ikke nødvendigvis så store/dype»

(Sir Martin Roth 1955)

Cornell Scale for Depression in Dementia

(Alexopoulos et.al; 1988, Biol Psychiatry)

- Noe mer enn bare informasjon fra pasienten (pga konsentrasjonsvansker, hukommelsesvansker, redusert verbalisering og redusert vurderingsevne); informasjon fra omsorgsarbeidere (eller pårørende)
- 19 depresjons-items valgt av et ekspertpanel med ønske om å vurdere depresjonssymptomer ut fra observasjoner.

Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ?

- Er det en annerledes symptomprofil av depresjon hos pasienter med demens (?)
(sammenlignet med depresjon uten demens);
mer «motivasjons-symptomer»
(f.eks. redusert energi, tap av interesse, fatigue, redusert psykomotorisk tempo) og
mindre «stemnings-symptomer»
(f.eks. tristhet, bekymring, dødsønsker)

(Janzing; Int J Geriatr Psychiatry, 2002)

Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ?

- Provisional diagnostic criteria for depression of Alzheimer's disease (PDC-dAD)
 - Færre depressive symptomer er nødvendig (mindre alvorlig) og symptomene trenger ikke være til stede hver dag (fluktuasjon)
 - Inkluderer mer atferdssymptomer som sosial isolasjon eller tilbaketrekking og irritabilitet (reduert verbalisering)
 - Tanke/-konsentrasjonsvansker er ikke blant kriteriene.
 - “Tap av interesse/lyst” omformuleres til å omfatte “tap av interesse/lyst ved å delta i sosiale sammenhenger eller vanlige aktiviteter.”

(Olin et al.; Am J Geriatr Psychiatry, 2002)

Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ?

Hva sier Orakelet ?

Er depresjon ved demens annerledes enn depresjon uten demens ?

De mest betydningsfulle symptomene for ICD-10 depresjon er ganske like for pasienter med demens av Alzheimers type som for de uten demens.

(Engedal et al., Int J Geriatr Psychiatry, 2011)

- Ni alderspsykiatriske spesialavdelinger inkluderte 160 innlagte pasienter som ble henvist med depresjon
- PRODE er en multisenter, prospektiv, observasjonsstudie.

Demens i PRODE-studien:

- Ved inklusjon: 1.8%
- I løpet av innleggelsen: 8.8%
- Ved ett-års oppfølging: 15.8%

Klassifisering av demenssykdom ved 1-års us:

Demens:		n=23
	Alzheimers demens (F.00.0/F00.1)	17.4 %
	Alzheimers demens, blandet type (F00.2)	26.1 %
	Vaskulær demens (F01.x)	17.4 %
	Frontotemporallapps demens (Nearys krit.)	13.0 %
	Parkinsons demens (F02.3)	4.3 %
	Demens med Lewy legeme (McKeiths krit.)	4.3 %
	Uspesifisert demens (F03)	17.4 %

- Resultatene samsvar med en oversiktsartikkel fra 2013 som rapporterer at depresjon hos eldre er assosiert med utvikling av demens, og spesielt vaskulær demens

(Diniz et al.; Br J Psychiatry, 2013.)

Behandling av depresjon ved demens:

- Det er ikke vist en klar effekt av anti-depressiva (Nelson & Devanand; JAGS, 2011)

Banerjee et al. Lancet 2011

Behandling av depresjon ved demens:

- Det er ikke vist en klar effekt av anti-depressiva (Nelson & Devanand; JAGS, 2011)
- Psykoterapi er generelt lite undersøkt, men kan hjelpe (Francis & Kumar; Psych Clin North Am, 2013. Thomas; Oxford Textbook of Old Age Psychiatry, 2013. Orgeta et al.; Cochrane, 2014)
- Det foreligger få undersøkelser som støtter effekten av fysisk trening (Potter et al.; Int J Geriatr Psychiatry, 2011)
- Noen nyere studier med oppmuntrende resultater for behandling av depresjon i sykehjem,
 - Meeks et al.; J of Gerontology, 2015 (atferdsterapi, men pas med < 14 på MMSE ble ekskludert)
 - Leontjevas et al.; Lancet, 2013 (multidisiplinær tilnærming)

Oppsummering:

- Depresjon hos eldre kan være forbundet med demens på flere måter
 - Risikofaktor
 - Prodromalsymptom
 - Ved erkjent demenssykdom
 - Felles biologiske mekanismer
- Depresjon ved demenssykdom kan ha annerledes symptomprofil
 - Mer flyktige symptomer
 - Mer motivasjons-symptomer (?)
 - Men, kjernesymptomene på depresjon er også ofte til stede ved depresjon ved demens
- Vi har for lite kunnskap om behandling av depresjon ved demens

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN !